

EEN KIJKJE OVER DE GRENS

En toch Nederlands blijven praten

Op Duitse scholen in het Nederlands-Duitse grensgebied is het Nederlands naast het Frans een keuzevak. Op vrijdag 4 mei, reed ik in alle vroegte (de scholen in Duitsland beginnen om 7.55 uur) naar de plaats Nordhorn, vlak over de grens bij Almelo. Daar ging ik kijken op de Gerhart Hauptmann Realschule. Op deze school trof ik een zeer enthousiaste Duitse collega-docent Nederlands aan. Angelika van der Kooi doceert met zichtbaar plezier de Nederlandse taal aan de 7de tot en met de 10de klas.

Tekst en foto's **Hannie Humme**

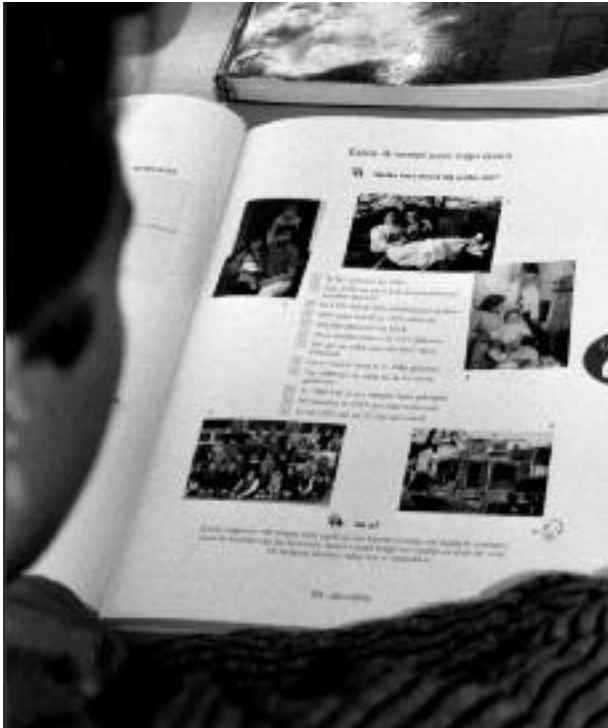
In Duitsland is het onderwijs anders ingericht dan in Nederland. De basisschool en het voortgezet onderwijs zijn daar ondergebracht in één school. De Realschule ligt qua niveau tussen mavo en havo in. Na de Realschule stromen leerlingen door naar het gymnasium of het beroepsonderwijs. De 7de klas is vergelijkbaar met onze eerste brugklas. In de 10de klas doen de leerlingen een schoolexamen; de Realschule kent geen landelijk examen. Voor het vak Nederlands moeten de leerlingen zes proefwerken en/of opdrachten doen, een soort schoolonderzoeken om voor het vak te slagen.

Omdat het Nederlands niet in heel Duitsland een vreemde taal is maar uitsluitend in de grensstreek, is er nog niet veel geld gestoken in een goede methode Nederlands als vreemde taal. Angelika van der Kooi, docente Nederlands en lid van de Fachvereinigung Niederländisch, hoopt dat dit nog eens zal veranderen en men de noodzaak van een goede methode Nederlands voor het voortgezet onderwijs inziet.

Van der Kooi vindt de internationale samenwerking met de Nederlandse school belangrijk en steekt hier veel

tijd en energie in. In het kader van Euroregionale schoolcontacten schreef zij samen met twee collega's een Vademecum voor Nederlands-Duitse schoolpartnerschappen dat bij het Europees Platform in Alkmaar te bestellen is. In deze tweetalige map die bedoeld is om samenwerking en contacten tussen Duitse en Nederlandse scholen in een brede grensstreek te stimuleren, staat veel informatie over onder andere schoolsystemen, verschillen tussen lerarenopleidingen en onderwijsbevoegdheden en instellingen waar scholen met vragen terecht kunnen.

In de pauze praten we verder in de docentenkamer van de school. Deze verschilt niet veel van de docentenkamers op Nederlandse scholen en ook de gesprekken gaan over hetzelfde onderwerp: de leerlingen. Als ik vraag of deze het Nederlands later ook daadwerkelijk gebruiken, vertelt Van der Kooi dat een leerlinge die vorig jaar van school afging, nu een baan heeft gekregen in een groot hotel vlak over de grens in Nederland. Een baan die ze nooit had gekregen als ze het Nederlands niet had beheerst.

In de 7de klas is dit jaar de methode *Taal vitaal* ingevoerd, een methode die eigenlijk is bedoeld voor NT2, het Nederlands als tweede taal. Maar volgens Van der Kooi werkt deze methode ook voor het Nederlands als vreemde taal prima.

Van der Kooi maakte na haar huwelijk met een Nederlander van de nood om de Nederlandse taal te leren een deugd en ging Nederlands studeren en een onderwijsbevoegdheid hiervoor halen. Op de Gerhart Hauptmann Realschule in Nordhorn is zij de enige docent Nederlands.

Wat vooral opviel was dat het Nederlands behalve doeltaal ook voertaal is. Als ik hier een opmerking over maak, zegt Van der Kooi met verbazing en lichte ergernis in haar stem dat Duitsers nooit hebben begrepen dat in Nederland het Duits geen voertaal is in de les Duits.

Wat heb je toen gedaan?

	een week geleden	oergisteren
7 ⁰⁰	Om zeven uur ik ben wakker worden en opgestaan.	Om zeven uur ben ik wakker worden en ben opgestaan.
13 ³⁰	Om 13.30 uur ben ik thuis gekomen en heb geluncht.	Om 13.30 uur ik heb mijn huiswerk gedaan.
18 ⁰⁰	Om 18.00 uur heb ik TV gekeken. Daarna heb ik avond geeten.	
21 ³⁰	Om 21.30 uur ben ik naar bed gegaan en heb ontbroken.	

De 7e klas krijgt vandaag een opdracht over de dagindeling die aansluit bij het hoofdstuk in het boek dat als onderwerp tijd en tijdsbesteding heeft. Na het invullen wisselen de leerlingen van blaadje en moeten ze aan de rest van de klas vertellen wat hun medeleerling heeft ingevuld. De ik-vorm moeten zij dan veranderen in de hij- of zijvorm.

Sinds een aantal jaren is er in de grensstreek veel samenwerking tussen Nederlandse en Duitse scholen. In het kader van internationalisering wisselen leerlingen van een Nederlandse school, het Katholiek Drents College in Emmen e-mails uit met leerlingen van de 8ste klas van de Gerhart Hauptmann Realschule.

In klas 9 houden de leerlingen een mondelinge presentatie over het Nederlandse parlementaire stelsel. Het koningshuis van Oranje Nassau maakt hier natuurlijk onderdeel van uit.

Samen met hun docent bekijken de leerlingen van klas 8 de digitale foto's die leerlingen van het Katholiek Drents College hebben opgestuurd via de e-mail. Het is de eerste visuele kennismaking met de Nederlandse penvrienden.

Het materiaal waarmee Van der Kooi werkt, doet ouderwets aan. De ge klas werkt nog steeds met een slecht gedrukte methode die oorspronkelijk bedoeld is voor volwassen NT2-leerders maar wel veel informatie over Nederland zelf biedt.

De sfeer in de klassen is gemoedelijk en toch heerst er discipline. Als we bij binnenkomst de leerlingen groeten, antwoordt elke klas keurig in koor: 'Goede morgen, mevrouw Van der Kooi'. Als ik dit de maandag daarop aan mijn eigen leerlingen vertel, zitten ze me wat sprakeloos aan te kijken. Maar de dinsdag daarop hebben ze de smaak van hun Duitse collegaatjes al te pakken. 'Goede morgen, mevrouw Humme', krijg ook ik in één mond terug.

In klas 10, het laatste jaar dat de leerlingen op de Realschule Nederlands krijgen, besteedt Van der Kooi veel aandacht aan jeugdliteratuur. De leerlingen lezen boeken van onder andere Remco Campert en Jan de Zanger. Over het boek moeten ze een leesschrift bijhouden waarin zij verschillende soorten opdrachten uitwerken zoals een samenvatting maken, een artikel schrijven over het thema van het boek of een brief schrijven aan de hoofdpersoon. Elke les vertellen de leerlingen over het gelezen fragment en de gemaakte opdracht.

Met de leerlingen houdt Van der Kooi gesprekken over hun leeservaring. Sommige leerlingen hebben duidelijk moeite al hun gedachten in het Nederlands te verwoorden, maar een aantal weet zich in het Nederlands behoorlijk te redden.

Leesplezier staat ook in deze lessen centraal. *Het onkruid en de bloem* van Remco Campert boeit deze leerlinge in ieder geval. ■